Het Iseghemsche Volk

Katholiek Volskgezind Weekblad

Derde Jaargang. — Nr 38 — Zondag 20n September 1914

INSCHRIJVING
Een jaar : 3.00 fr. — 6 maanden : 2.00 fr.
Prijs per nummer : 5 cent.

DRUKKER-UITGEVER
We A. VAN MOORTEL-DE KEYSER
Rousselarestraat, 3, ISEGHEM.

Gewone aankondigingen : 30 cent. de reke.
Rechterlijke aankondigingen : 1 fr. de reke.
Groote en langdurige aankondigingen volgens overeenkomst.
Voor de aankondigingen buiten de twee Vlaanders, zich wendentot Agence Havas, Martelaarsplaats, 8, Brussel — Beursplaats, 8, Parijs — Cheapside, 113, Londen

PRATELS!

Zoo we werden in de Boterstad afgeschud, lijk een ezel op een kruisstrate en we mochten er drie uren in den wind loopen, in afwachting van een koffiemolen naar de zee. — De Boterstad bestaat uit een hoop vierkante huizen, gerangschikt al weerkanten van straten die geplaveid zijn met van die vervloekte kasseisteenen uit het jaar-Blok en rondomme die vergaringe van moortel en steenen **gas,** verschroeide **gas,** vol deftige, flegmatieke ossen, ingetogene koeien en oude klakkebossen van merriën.

Ge ziet dat van hier: drie uren!... 't Was seffens al afgekeken en zonder veel te parlasanten, gingen wij een uurtje bidden in de kerk — en we zeiden aan Onzen Lieven Heer hoe zeer we ons buiten verveelden en daarom ook bij Hem kwamen, waar het altijd zoo goed, zoo zoet, zoo zuiverend en zoo aanvullend is — en als we vol gelezen waren, trokken we een boerenherberg binnen om een kave. — 't Was me, moord! een kave, maar een kave! zoo lang en zoo wijd als de bille van mijn grootvaders onderbroek — en dat al voor een dikke kluite. — Zoudt ge niet doodvallen!

Wijl we nu gerust met onze gaddiksche pinte voor ons zaten, kwam er daar een scharmik van een wijvetje binnen; 't was zoo oud als de Heilige Kerke, zoo wit van kop als een kalken muur en zoo gerimpeld als een aap die pruimen eet — en 't vroeg... een grooten druppel. — Ge hadt het moeten zien zuigen aan zijn sop en lekkebaarden lijk een kattinne die vet steelt — en dan sloeg het met zijn klauwen op de kniën en 't neuzelde op zijn Poperingsch:

— Wa dingen, hé, Melanie?

— Dingen! zei de bazinne, hare armen ophalend.

— Wat eenlijke dingen! Die potversche Duitschers!

— 't Is om te creveeren van gepijndheid.

We zaten stil te luisteren en te muizen, maar dat oud spook — die zeker al veel çissens ingelapt had — wilde ons doen meeklappen en

— Mijnhère, zei het, wee'je gii wine dan 'k ik daavan zegge: dat is al die rotverkrommelingsche — dweersderdoor, zulle! — kalloterie die dat 'edaan 'had he't.

— Zoo zoo!

— Jaan 't — en die s... van die paus en he't twee 'chepen goud op 'ezonden naar den Duits — en die pàpen klinken en bellen nu g'heele dàgen, om de men'chen zand in d'oogen te strooien.

— Maar, vrouwtje, wie maakt er u zulke dingen wijs?

— 'k Hen 't hort van 'n hère en de men'chen zeggen 't al. Is 't geen waar?

— Stinkende leugens, jong; de paus is dood van verdriet in den oorlog.

— Ja, 'k zijn ekkik nie 'eléérd en 'k lezen ekkik geen gezetten.

Is 't te peizen, dat er een enkel dagblad in de geheele wereld te vinden is, dat zulke stommigheden durft drukken — en dat al simpelijk omdat ze het volk, onder den druk der gruwelijke gebeurtenissen tot God zien terug keeren. — Doch genoeg over die vodde. — Ze stinkt!

Fuut! Onze koffiemolen staat gereed en wij er op. — Te Kaaskerke stapt er een oude akkerol van een ventje op; 't heeft leelijker leepoogen dan Lia en 't knabbelt zijn heuning; 't zet hem recht over ons; 't weerlicht met zijn vuile oogen; 't draait zijn tonge rond lijk een slijpsteen en 't neuzelt:

— Slechte tijden! — Mijn zeune is in 't leger en e men'che mag crevèèren.

We lieten hem wauwelen en geloofden aan dien zeune niet, maar we geroken algauw waar de wind zat.

— De paus he't twee wagons goud naar de Pruis 'ezonden.

— Dwaas ventje! — De paus was een brave, heilige man.

— Da kan ekkik gelooven, mijnheer, je ziet er gij e geléérd menche uit; 't zal zijn lijk da je zegt.

Na dien fleister stoop het en fluisterde op geheimzinnigen toon:

— Hè' je me nie 'n almosje, mijnheer, 'k zu'n vo je bidden.

We gaven hem elk een dikke kluite en niet zoohaast greep hij die in zijn vuile, leelijke, geknobbelde handen, of hij bad werkelijk. — Hij bad, want we zagen zijn dikke vischlippen verroeren en 't was afzichtelijk, dat gebed, klimmend tot dien dierenmond en uitgepreveld met die gekortste, vuile lippen, door dien afstootelijken mensch, die pas onzen Heiligen Vader zaliger van een gruwel beschuldigde.

Vervloekt wezen de volksverleiders!

En zoo kwamen we, na vele omwegen, aan land, — 'k wil zeggen aan zee — en we vertelden er onze tegenkomsten.

't Is hier nog erger onder de kleine menschen, zei er een priester, Zondag gingen wij met de schaal rond voor St-Pieters-penning en bij het uitgaan der kerk rulden die arme, verleidde schapen onder elkaar: 'k weet niet hoe de schaal in hunne handen niet brandde. — Wat! rondgaan voor zoo een vent.

En als we thuis kwamen hoorden we ronken, dat de pastoors in het Luiksche, Namensche, Antwerpensche, enz. onze troepen hielpen verraden en dat Namen ingenomen werd door verraad en uitkooping van katholieke volksvertegenwoordigers.

Amen!

Ja, amen averechts! maar 't is hoog tijd dat geestelijk en wereldlijk tegen die duivelsche leugens opsta en met flinke antwoorden die halfgeleerde en hooveerdige pratelaars die overal rondloopen den venijnigen bek stoppe en ons arme, bedrogene volk — dat in den grond goed is — inlichte en bevrijde van die stinkende verpesters.

En nu: Amen! **Warden Oom.**

Aan « Vooruit. »

Kameraad, ge zult willen een week wachten, niet waar? Toekomende week krijgt ge dan misschien meer dan ge begeert; deze week rest ons geen hoekje meer.

Intusschen kunt je eens aan de lezers mededeelen:

1) Wat de Duitsche socialist Haase in Italië ging doen;

2) Waarom de « Guerre sociale » van Hervé de Duitsche socialisten uit de « Internationale » sluit;

3) Wat die zelfde Haase aan de heer Sembat schreef;

4) Wat de Duitsche socialist Fischer schreef over het Duitsche leger.

Dan zullen we Zondag 'n woord verder praten.

Eene goede noot voor Frankrijk.

In oorlogstijd vooral, tracht een verstandig landsbestuur het geheele land mee te hebben en recht te laten wedervaren. Frankrijk alleen achtte dit in het begin niet noodig.

Een tijdlang vergenoegde het zich met zijn **eng-linksch, sektarisch ministerie.** Wat later echter, nam het er vertegenwoordigers bij van **al de partijen van links.** Zelf was het hier zoo nauwgezet in zijnen keus, dat het gelijk welke schakeering in de partijen trachtte te eerbiedigen. Zoo nam het b. v. drie soorten van socialisten op: Millerand en Briand, geexcommunieerde (?) socialisten; Sembat, hoedje-naar-den-wind hangenden socialist; en Guesde, socialist van 't oud geloove. Edoch, van katholieken moest het niet weten: dezen werden stelselmatig, volledig buitengehouden: zelfs in tijd van oorlog kon men de katholieken missen!!! Onnoodig te zeggen dat dit ons, belgische katholieken, ook kittelde.

Nu echter, in de laatste tijden, is men in Frankrijk wijzer gaan worden: vóór kort immers heeft het landsbestuur eindelijk ook twee katholieken als staatsministers bijgenomen, te weten: Denys-Cochin en de Mun. (In België nam ons katholiek landsbestuur van den eersten dag als staatsministers bij: de liberalen Goblet d'Alviella en Hymans, en den socialist Vandervelde).

* * *

Wij verheugen ons om die verbreeding van gedachten in Frankrijk. En wij wenschen erbij, dat Frankrijk, ook na den oorlog, verstand zou gebruiken en breed van gedachten blijven. Dat het derhalve de katholieken recht zoude laten wedervaren; hen wel, daar ze tegenpartij zijn, niet in het ministerie zoude opnemen, wat van zelf spreekt en niet gebeuren zal, maar toch, dat het hen zou laten leven in Frankrijk zoowel als gelijk wie, en dat het voor hen ook zou doen gelijk voor iedereen. Socialisten en anarchisten mogen vrij in Frankrijk leven: waarom geene paters en nonnen? Scholen zonder God worden er gedoogd en ondersteund; waarom ook niet christene scholen?... Dit worde zoo, na den oorlog!...

DAGKRONIEK

van den Europeeschen Oorlog.

DE FAMEUZE PARADE-INTREDE DER DUITSCHERS TE BRUSSEL.

DONDERDAG 10 SEPTEMBER, 38e dag.— De verschijning der Duitsche ruiterij in Vlaanderen was het voorteeeken dat eene Duitsche legermacht in aantocht was. De groepen uhlanen die onze streek doorkruisten waren inderdaad de voelhoorns van een leger dat op 60,000 mannen geschat wordt en naar Frankrijk optrekt. Die nieuwe legerbende schijnt bestemd om op het Fransch slagveld de Duitsche rechterzijde te gaan versterken. Het moet zijn dat die rechterzijde, onder den drang van het Engelsch leger, deerlijk geteld is en groote verliezen onderging.

Die nieuwe troepen gingen met kloeken stap vooruit langs de Schelde, langs Oudenaarde, Ronse, Geeraardsbergen, in de richting van Valencijn. Zij kwamen van over Brussel en langs hunne wegen eischten zij peerden, rijtuigen, wagens, rijwielen en mondbehoeften.

DE AANVAL

van het Fransch-Engelsch leger is dapper aan den gang. Met gloed zijn de bondgenooten er op los gegaan. Een officieel bericht uit Bordeaux meldt dat de Fransche linkervleugel de Duitschers 40 kilometers achteruit dreef. De vijand poogde de Fransche troepen door te breken aan de rechteroever der Ourcq. Hij mislukte. Twee Duitsche vaandels werden veroverd. Het Engelsch leger heeft de Marne overgesteken. In het midden en aan den rechtervleugel blijft de toestand onveranderd.

De groote strijd wordt nu geleverd tusschen Parijs en Verdun. De aanvallende beweging der bondgenooten is goed begonnen. 't Is nu de Fransche linkerzijde die eene draaiende beweging doet op den Duitschen rechtervleugel.

LORD GENERAAL KITCHENER
Minister van Oorlog in Engeland.

De goede inzet van den Fransch-Engelschen aanval is van groot belang en kan groote gevolgen hebben. In deze dagen van beproeving zal het deugd aan het hart doen te vernemen dat de langdurige achteruitwijkende beweging der bondgenooten nu veranderd is in een heftigen aanval die tot hiertoe goed lukte.

Ondertusschen doen de Russen reuzenstappen in Oostenrijk. Het Oostenrijksch leger is in deerlijken staat. De laatste weerbare mannen, van 37 tot 42 jaren, werden onder de wapens geroepen tegen den 17 September.

DE UITSLAG VAN DEN REUZENSTRIJD

zal goed zijn, zeggen onze gezaghebbenste mannen, minister de Broqueville aan 't hoofd. Hoe meer men den toestand van Duitschland onderzoekt, hoe meer men ziet dat de militarische politiek Duitschland in eenen doofhof geleid heeft.

Een bericht uit Berlijn aan het Italiaansch blad « Messagero » zegt dat de Duitsche keizer in onverschil zou zijn met den rijkskanselier von Bethmann en met von Jagow, minister van buitenlandsche zaken. Wij zullen dit bericht niet als zeker aannemen zoolang geen officieele kentekens zijne echtheid waarborgen. Maar ingezien de omstandigheden mogen wij het als mogelijk, zelfs als waarschijnlijk aanveerden.

De Keizer zou, volgens dit bericht, zijne ministers ten kwade duiden dat zij den toestand en de gesteltenissen der andere mogendheden niet genoeg hebben onderzocht vooraleer den oorlog aan te gaan. De Duitsche staatkunde heeft hier inderdaad een reusachtige mis begaan. In hare haast heeft zij de andere landen niet genoeg gepolst. De uitslag was dat Duitschland meer vijanden dan het begeerde zag oprijzen en dat bovendien de gedachten, zelfs in onzijdige landen, algemeen tegen Duitschland draaiden.

Duitschland staat dus moedermensch alleen, met het verzwakte Oostenrijk, tegenover zes vijanden en tegenover de afkeurende houding der heele beschaafde wereld.

Duitschland mag nog zoo sterk gewapend zijn, het mag zelfs eenige zegepralen behalen, op den duur moet het buigen. Buigt het niet voor het ruwe geweld, de tijd, de alverslindende tijd zal het gelijk een bloedzuiger te koelen leggen.

GENERAAL JOFFRE
opperbevelhebber van het leger der Verbonden naties.

VRIJDAG 11 SEPTEMBER, 39e dag. — Terwijl de groote slag in Frankrijk geleverd wordt, blijven onze Belgische troepen niet werkeloos. Onze legerhoofden hebben gemeend dat het oogenblik gekomen is om paal en perk te stellen aan de Duitsche dwingelandij in ons land. Zij hebben besloten een grooten kuisch te doen en zoover mogelijk **BELGENLAND TE ZUIVEREN** van Duitsche troepen. Onze Belgische jongens zijn in verschillende richtingen opgetrokken om

het Duitsch goedje dat alhier nog nestelt met den grooten bezem weg te vagen. Met goed gevolg hebben zij reeds slag gelevrd tusschen Mechelen en Aarschot en 300 krijgsgevangenen naar Antwerpen gebracht.

Woensdag laatst werd Aarschot verlost. De Duitschers hebben hardnekkigen tegenstand geboden. Zelfs van op den toren beschoten zij de Belgen met mitrailleuzen. Maar het kon niet baten. Een deel der Duitsche troepen, allen mannen van den Landstorm, werden gevangen. Zij waren pas uit Duitschland aangekomen, meenden dat België voor goed veroverd was en waren geheel verwonderd nog te moeten vechten.

's Anderendaags, 10 September, was de slag aan den gang boven Aarschot. De Duitschers trokken achteruit op Leuven. De strijd was zeer hevig te Rotselaar. 's Middags waren de Belgen reeds te Holsbeek, tien kilometers van Leuven. De aftocht der Duitschers is zoo haastig, dat zij den tijd niet hebben hunne gekwetsten op te rapen. Het Belgisch geschut maaide op verschrikkelijke wijze geheele rijen weg.

Dezen avond mocht een officieel bericht kenbaar maken dat Antwerpen en Limburg geheel en Oost-Vlaanderen bijna geheel van Duitsche troepen gezuiverd zijn. Onze troepen bezetten opnieuw Dendermonde. Gisteren werd bij de stad het laatste gevecht geleverd. De vijand verloos veel volk en veel veldgeschut en eindigde met voor goed den aftocht te blazen.

GOEDE TIJDINGEN UIT FRANKRIJK. De Duitschers worden voort achteruit gedreven. Aan den Franschen linkervleugel gaan de Franschen vooruit benoorden de Marne en in de richting van Soissons en Compiègne. In hun aftocht laten de Duitschers veel voorraad, gekwetsten en gevangenen achter. Een vaandel werd veroverd. De Engelschen namen elf kanonnen, veel oorlogsgerief en 1500 gevangenen.

In 't midden wijkt de vijand op geheel de lijn van Sezanne naar Revigny. In de Argonnen alleen wijkt hij nog niet.

* * *

ZATERDAG 12 SEPTEMBER, 40e dag. — In Belgenland duren de gevechten voort tusschen Aarschot en Leuven. 't Is vandaag de derde dag van den strijd. Aan onze linkerzijde, luidt het officieel bericht, hebben Duitsche troepen van Leuven een tegenaanval gedaan en onze troepen verplicht achteruit te wijken. In 't midden en rechts intgendeel is ons voetvolk vooruitgerukt. Morgen wordt het gevecht voortgezet en, dank aan versche troepen die zullen bijspringen, hopen wij den toestand van onzen linkervleugel te herstellen.

EEN NIEUWE TOESTAND

is sedert eenige dagen te bespeuren op 't Fransch oorlogsveld. Niet alleen hebben de Engelsche bondgenooten den Duitschen stroom gebroken, maar zij drijven hem achteruit op geheel de lijn.

Aan den Franschen linkervleugel, aftocht der Duitschers tusschen Oise en Marne. Gisteren liep hunne strijdlijn over Soissons, Braisnes, Fismes en den berg van Reims. Hunne ruiterij schijnt uitgeput.

In 't midden en aan den linkervleugel hebben de Duitschers Vitry le François en de oevers van de Saulx ontruimd. De Duitschers die de Argonnen bezetten, beginnen te wijken naar het noorden, langs de bosschen van Belloue.

In Lotharingen lichte vooruitgang der Franschen die den oostkant bezetten van het woud van Champenous, Rehainviller en Gerbeviller. De Duitschers verlieten St-Dié.

De sterke aanval der bondgenooten begint dus te gelijken aan eene schitterende zegepraal.

* * *

ZONDAG 13 SEPTEMBER, 41e dag.— Vandaag krijgen wij nader bericht over de **BETEEKENIS DER GEVECTHEN** in België geleverd. Na vier dagen hardnekkigen strijd in den driehoek Brussel, Antwerpen, Mechelen, zijn onze veldtroepen teruggekeerd onder de bescherming der eerste lijn.

Hun eerste doel was de groote verkeerwegen der Duitschers afsnijden van België naar Duitschland. Ons leger is er in gelukt de spoorlijn op een grooten afstand los te breken, bruggen te doen springen en het verkeer tusschen Thienen, Leuven en Brussel geheel en gansch onmogelijk te maken.

Het tweede doel was een aanval te doen op de Duitsche troepen in België, om te beletten de Duitschers te gaan helpen in het Noorden van Frankrijk.

De Duitschers hadden hunne stelling met sterke verschansingen beschermd. Om kost wat kost deze versterkte stelling te bewaren, moesten zij al de Duitsche strijdkrachten bijeenrapen waarover zij in België nog beschikten. Zoo moest het derde Duitsch legerkorps dat reeds op weg was langs Ninove en Nederbrakel, rap naar Brussel terugkeeren om den Belgischen aanval te wedersiaan. Het 9e korps, op weg naar Oudenaarde en Ruyen, moest ook naar het slagveld wederkeeren. De landweer- en landstorm-afdeelingen, die in het zuiden van Brussel lagen, alsook de 15000 zeelieden over korte dagen te Brussel aangekomen, werden ook ten strijde opgetrommeld.

De gevechten waren zeer hevig. De verliezen waren groot. De Duitschers hebben bijzonderlijk veel mannen verloren. Ziende dat de vijand in overmacht toegestroomd was, is ons leger na vier dagen wederom gaan uitrusten.

DE ALGEMEENE AFTOCHT

der Duitschers in Frankrijk wordt door opperbevelhebber Joffre in eene dagorde aan zijn leger bevestigd.

Naar den Franschen minister van oorlog zond hij het volgende telegram: « Onze zegepraal wordt meer en meer volledig. Allerwegen is de vijand in aftocht, gevangenen, gekwetsten en materieel achterlatend. Na heldhaftige pogingen, na een reuzenstrijd van 5 tot 12 September, achtervolgen onze geestdriftige legers den vijand. Op den linkervleugel zijn wij over de Aisne getrokken, beneden Soissons, op zes dagen tijd meer dan 100 kilometers winnend. In het midden zijn wij reeds ten noorden van de Marne. In Lotharingen en in de Vogeezen naderen wij de grens.»

De Fransch-Engelsche overwinning is dus volledig en in wanorde gaat de Duitscher achteruit.

IN WEST-VLAANDEREN

nestelde deze laatste dagen een sterke afdeeling Duitschers. Op het einde der verleden week zaten zij te Ingelmunster met hunne kanonnen. Zij sprietelden uiteen in het omliggende in de richting Iseghem, Ardoye, Beveren, Gits, Rumbeke, Rousselare, Staden, Eessen, Zarren en zakten af langs den Yzer, langs Crombeke en Rousbrugge, het Fransche in.

Ondertusschen immers zaten gendarmen en vrijwilligers de Duitschers op de hielen.

In de omstreken van Eessen-Zarren werd Zondag slag geleverd. Een vijftigtal Duitschers sneuvelden, een aantal werden gekwetst en de overschot ging aan het vluchten in de richting van Crombeke en Rousbrugge, waar zij aangevallen werden door belgische en fransche soldaten. Vijf onzer vrijwilligers werden gedood, anderen werden gekwetst.

Daarmede is West-Vlaanderen wederom gekuischt.

* * *

MAANDAG 14 SEPTEMBER, 42e dag. — Heden avond staat de toestand als volgt in Frankrijk. Aan de Fransche linkerzijde hebben de Duitschers weerstand geboden in 't noorden der Aisne, op de lijn der bosschen van Laigle en Craonne. In 't midden op eene lijn loopende in 't noorden van Reims en van het kamp va Châlons. 's Avonds was de lijn Varenne-Consenovoye. Op den rechtervleugel wijken de Duitschers op Etain, Metz, Delme en Chateau-Salins.

BERLIJN-PARIJS

zoo schreven de Duitschers op hunne treinen wan neer zij Duitschland verlieten. Parijs was hun doel. Zij wilden een slag slaan op het hart van Frankrijk. Doch Parijs veroveren zoolang het Fransch leger nog sterk en onverdeeld stond, daar moesten zij niet aan denken. Tot hiertoe had de Fransch-Engelsche strijdwijze van voet voor voet achteruit te wijken nooit aan de Duitschers de kans gelaten een grooten slag te slaan.

Dan besloot de Duitsche staf eene geweldige, eene wanhopige poging te doen. Kost wat kost moest de lijn der bondgenooten doorbroken worden in het oosten van Parijs. Die lijn doorbroken en de bondgenooten in twee deelen gesneden zijnde, zouden de Duitschers wederom op Parijs afzakken langs het oosten en langs het zuiden. Hunne strijdlijn zou ongeschonden gebleven zijn en de lijn der bondgenooten gebroken en gedeeltelijk verlamd. Tegenover een gebroken en verzwakten vijand zou Parijs dan rap bestormd worden en moeten vallen. Zoo rekenden de Duitsche krijgshoofden.

Het spel ging nu aan den gang. Met al de kracht van hunne oorlogsmachienen beukten zij op den Fransch-Engelschen muur. De legers daverden onder den schok, maar zij weken niet.

Terwijl die vreeselijke duitsche stormloop aan het razen was, begon een ander spel. Fransch-Engelsche legerbenden kwamen met machtig geweld gevlogen op den duitschen rechtervleugel bestuurd door generaal von Kluck. Nieuwe Fransche troepen kwamen bijgesprongen op de Ourcq links het Engelsch leger en op de rechterzijde van generaal von Kluck's leger. De Duitsche rechterzijde zat dus tusschen twee vuren: rechtover stond het Engelsch leger en aan de rechterkant het nieuw aangekomen. Fransch leger.

Generaal von Kluck mocht nu zoo kloek staan als zijn naam, hij zat ingesloten en al wat hij te doen had was vluchten. In zijne vlucht sleepte hij nog een deel mede van het leger van generaal von Bulow. De Duitsche rechtervleugel was ingebeukt.

Onder den drang van het Fransch-Britsch leger bedroeg de Duitsche aftocht meer dan 100 kilometers in min dan 6 dagen. De Duitschers hoopten dat het derde leger, bestuurd door den hertog van Wurtemberg, de redding zou gebracht hebben. Maar dit middenleger moest ook buigen.

De laatste hoop was het leger van den kroonprins, het Maasleger, dat uit Luxemburg gekomen was, maar het moest ook deel nemen aan den algemeenen aftocht.

Zoo viel geheel het Duitsch plan in duigen. De trein Berlijn-Parijs was ontspoord!

KARDINAAL MERCIER

terug van Rome, is heden namiddag, om 6 ½ u. te Antwerpen aangeland. De nieuwe Paus deed Kardinaal Mercier roepen om hem te troosten over het lot der ongelukkige bevolking van België. Den kardinaal in zijne armen drukkende, zegde Benedictus XV: « In uwen persoon neem ik deel aan het lijden van gansch uw volk dat ik omhels en zegene. »

Kardinaal Mercier keerde terug langs Parijs en Londen. Zondag werd hij door den Koning en de Koningin van Engeland ontvangen, die gedurende twintig minuten met hem in gesprek waren. In den namiddag gaf hij van op den balkon der Westminster Kathedraal, zijn zegen aan een stoet van vijftig duizend katholieke Ieren. De kardinaal stond tusschen de Iersche leiders O'Connor en John Redmond. Het volk juichte hem geestdriftig toe. De Iersche bonden kwamen hem daarna hunne gevoelens voor België vertolken. Mgr Mercier bedankte in roerende woorden die vlamden van vaderlandsliefde. 's Avonds uit Londen vertrokken, kwam hij heden Maandag te Antwerpen met den stoomboot Dresden, der Harwichlijn.

De Kerkvoogd werd afgehaald door Mgr De Wachter, Mgr Cleynhens, andere geestelijken en door minister en mevrouw Helleputte. Toen hij afstapte bemerkte hij een tweehonderdtal vluchtelingen gereed om naar Engeland over te steken. Hij ging er onmiddelijk naartoe, blootshoofd en met uitgestrekte armen, om ze te troosten en te versterken. « Ik kome van Londen, voegde hij erbij, waar ik 400 onzer vluchtelingen gezien heb. Ze zijn er zoo wel ontvangen en bezorgd. Zijt gerust, in de Engelsche huisgezinnen zult gij met liefde onthaald worden. Het onthaal der Engelschen is heerlijk, hun geestdrift voor België is onbeschrijflijk. Ik heb eene betooging van 50,000 katholieke Ieren bijgewoond en ik heb niet anders gehoord dan: Leven de Belgen, leve Belgenland! » De tranen blonken in de oogen der toehoorders. Dan kwamen mannen en vrouwen hun lijden vertellen aan den beminden kerkvoogd die zich moest geweld aandoen om niet te weenen en al die ongelukkigen opbeurde en goeden moed gaf.

* * *

DINSDAG 15 SEPTEMBER, 43e dag. — De Duitsche achteruitdrijvende legers zoeken nieuwe stellingen te maken om aan den aanval te wederstaan. Den 14 en 15 September hebben de Duitsche achterwachten door de bondgenooten vervolgd, bevel gekregen nieuwen wederstand te bieden. De hoofdmacht van het Duitsch leger is de achterwacht ter hulp gekomen.

Nu wordt op geheel de lijn gevochten en sommige deelen der duitsche strijdlijn zijn sterk ingericht. Die strijdlijn loopt door de streek van Noyon, de vlakten benoorden Vic sur Aisne en Soissons, Laon, de hoogten benoorden en bewesten Reims, eene lijn volgende die loopt naar het noorden der stad Tourbe (westen der Argonnen) om voort te loopen over de Argonnen op eene lijn aan het noorden van Varennes. Dit laatste punt, door den vijand verlaten, komt aan de Maas, bij het bosch van Forges, in 't noorden van Verdun.

't Is op die lijn dat de Duitschers nu de aanvallenden stormloop der bondgenooten trachten te breken.

* * *

WOENSDAG 16 SEPTEMBER, 44e dag. — Terwijl ons Belgisch leger rust en dat de bondgenooten den aanval op den duitschen reus voortzetten, vernemen wij dat de Serviers met kloeken durf de Oostenrijkers te keere gaan. Op 8 September poogden de Oostenrijkers de Drima over te steken met 90,000 mannen. Zij werden teruggedreven met groot verlies, in den hoek tusschen de Drina en de Save.

De Oostenrijkers hadden eerst de bovenhand, maar na hardnekkige aanvallen der Serviers moesten zij wijken. Men schat de verliezen der Oostenrijkers op 10,000 man. Deze nederlaag zal ernstige gevolgen hebben voor de Oostenrijkers.

De toestand van Oostenrijk wordt gevaarlijk. Door de Russen deerlijk verslagen, door de Serviers achteruitgedreven, moet Oostenrijk Duitschland ter hulp roepen.

GENERAAL PAU

de bekende Fransche bevelhebber, heeft naar het zeggen van den oorlogsberichter van de « Daily News », een meesterlijken slag gedaan.

Vier dagen vooraleer de Duitsche rechtervleugel ingebeukt werd, had generaal Pau voorpostgevechten verwekt in de omstreken van Meaux. Hij vermoedde dat de Duitschers groote moeite hadden om hun ontzaglijk leger te voorzien van mond- en wapenvoorraad. Geene brug of spoorbaan aan den rug der Duitschers liet hij gebruikbaar.

Daarenboven heeft zijne ruiterij te Crépy-en-Valois (zuid-west Compiègne) de Duitsche voorraadwagens verrast, verroverd en vernield. De snelle vlucht der Duitsche legers is grootendeels daaraan te wijten dat noch hunne kanonnen, noch hunne geweren, noch hunne magen geen eten meer hadden.

Dit wapenfeit van generaal Pau is van allergrootste belang. Dit zullen de Duitschers lang gevoelen vooraleer zij voor goed over de grenzen gesmeten zijn.

Generaal Pau — « soixante-dix Pau » heeten hem de soldaten, omdat hij in den oorlog van 't jaar 70 zijn linker arm verloor — heeft daar een meesterwerk verricht. 't Is een ongeluk voor de Duitschers dat zijne krijgsbekwaamheid in zijn linker arm niet zat.

* * *

Dr WILSON
Voorzitter der Vereenigde Staten van Amerika.

DONDERDAG 17 SEPTEMBER, 45e dag.— Uit Bordeaux wordt het Fransch slagveld der Aisne beschreven als volgt. Aan onze linkerzijde biedt de vijand weerstand op de hoogten der Aisne. Op sommige deelen is hij licht achteruit geweken.

In 't midden tusschen Berry-au-Bac (op de Aisne en de Argonnen) geene verandering. De vijand versterkt zich voort op de lijn tusschen de Argonnen en de Maas en maakt verschansingen op de hoogte van Montfaucon.

In de Woevre zijn de twee legers in aanraking gekomen tusschen Etain en Thiaucourt.

DE BELGISCHE AFGEZANTEN

seint men heden uit Washington, werden gisteren namiddag door Voorzitter Wilson ontvangen. Minister Carton de Wiart heeft het woord gevoerd en een rechterlijk verslag aangeboden nopens de wreedheden der Duitschers in België.

De Duitsche gezant had alles in het werk gesteld om te trachten de bevolking Duitschgezinde gedachten in te geven. Het was vruchteloos. Voorzitter Wilson ontving de afgezanten zeer hartelijk en beloofde met de meeste zorg de grieven der Belgen te onderzoeken.

Hij voegde erbij: « Voor het oogenblik verwacht gij van mij niet dat ik er meer over zegge. Ik bid God een einde te stellen aan dezen oorlog. Een dag zal komen waarop de rekening zal vereffend worden en ik ben overtuigd dat de Europeesche landen zullen samenkomen om de schade, de gevolgen en de verantwoordelijkheid uit te cijferen. Het zal dan het werk van den middelaar zijn uitspraak te doen. Nu eene uitspraak doen ware ontijdig en niet wijs. »

Door de Amerikaansche bevolking worden de Belgen geestdriftig onthaald.

* * *

VRIJDAG 18 SEPTEMBER, 46e dag. — De toestand kan zoo afgelijnd worden. Het gevecht is aan den gang op geheel de lijn tusschen Oise en Maas. Nu gaan de bondgenooten trager vooruit in hunnen aanval, omdat de Duitschers een sterk verdedigenden stand gekozen hebben en werken met grof geschut.

Oostenrijk is afgebeuld door gedurige nederlagen. Zijn leger is in aftocht en de Duitschers die ter hulp gevlogen waren, wijken ook.

De Serviers hebben reeds een deel van Oostenrijk bezet, namelijk de stad Visegrad.

Wanneer Oostenrijk geheel machteloos geworden is, dan rukken de Russen voor op Berlijn.è

DE BOETE.

In ons nummer van 16 Oogst laatstleden, toen de oorlog pas eenige dagen was uitgebroken, schreven we, verontwaardigd over den Duitschen meineed en de schending onzer onzijdigheid, de volgende woorden: « Welke onvergeeflijke gruwzame fout hebben de Duitsche legerhoofdmannen toch bedreven!... **Zij zullen die boeten door bloedige nederlagen.** »

De boete begint alreeds. Ze zal verschrikkelijk zijn!...

* * *

Met woest geweld beukten de Duitsche horden tegen ons land in... De 47,000 lijken voor Luik opeengestapeld, en de 50,000 man die ze nog elders verloren, verkonden aan de wereld dat België geen kat is om zonder handschoenen aan te pakken. Die bloedige neerlagen, samen met het noodlottige tijdverlies, de geheele omverwerping van hun plan zijn voor de Duitschers reeds **de eerste boete.**

* * *

Dan zijn door onze velden en steden de Duitsche benden dreunend doorgestapt, in den rossen gloed der branden die ze ontstaken; over de lijken van onschuldige vermoordden, en over de plassen bloed alom noodeloos vergoten. Te Bergen en te Charleroi botsten ze op de Engelsche-Fransche legerscharen. Ze stortten met duizenden neder, vlogen met honderden de lucht in. Toch schoven ze door, Frankrijk in, in hunne gedachte op den weg van de zege.

Helaas voor hen! wie God wil verderven, slaat genen verblindt Hij. En zoo stoven de Duitschers verblind Frankrijk in, niet ziende dat ze in plaats van op de baan van de zege, weeral op het wegske van de boete te recht gekomen waren. Ze stoven wel Frankrijk in; ze wonnen wel hier en daar kleine slagen; ze bezetten zonder veel moeite verschillende sterkten. Doch, altijd verblind, merkten ze niet op dat de Engelschen, en met hen de Franschen, gewild achteruitweken, dat de kleine slagen die ze wonnen, toch elken keer veel mannen neervelden; dat de mannen en de paarden, hoe langer hoe meer afgemat werden; dat hun moed zonk met de steeds niet verwezentlijke hoop op groote overwinningen.

En ziet! plots stonden ze daar aan de poorten van Parijs; van Parijs het harte van Frankrijk; van Parijs, waar ze van droomden!... Parijs pakken?... Ja, gaarne genoeg; maar wat konden ze zoolang de Engelsche en Fransche legers voort ongedeerd bleven? Die moesten ze toch alleszins eerst te pakken en te verdelgen krijgen... Maar hoe?...

Terwijl zeradeloos dubten, zie! daar schoot de Engelsche generaal French, dien zij altijd maar Oostwarts hadden willen drijven om hem te omsingelen, nu opeens vanzelf Oostwaarts. Dat was een kansje, een buitenkansje! Nu moesten zij hem grijpen!... En waarlijk, ineens zakten ze ook Oostwaarts, French achterna.

Helaas!... uit Parijs kwamen nu Fransche troepen opgedaagd, meer dan zij er wenschten. Ze hadden immers nu ineens troepen: vóór zich, namelijk vooral de Engelschen; en ook, rechts op hunnen flank: te weten Franschen; dit begon netelig te worden! Zouden zij dan wel zelf overrompeld en omsingeld geraken?

...Geen twijfel! dit was wel het plan van den loozen Engelschen vos. Immers, daar opeens klonk het op geheel de strijdlijn, uit den mond van den Franschen oppergeneraal: « Mannen! niet meer wijken; maar vooruit, vooruit! op den vijand gebeukt; en niet meer begeven! »

De mannen in het midden, vooral de Engelschen opnieuw, en de mannen van Pau, den Franschen generaal, begaven niet meer, maar stonden pal als een muur; als een muur die zelf vooruitschoof, en waaruit vernieling braakte!... De mannen op den flank schoten vooruit en zwenkten om. Wel, wel! wat werd het den Duitschers benard toe te gaan!... Beukten ze om vooruit en door, in het midden: niemand week, de muur stond vast, integendeel braakte voort vernieling. De grijparm op de zijde, greep maar altijd nader toe: hoezeer zij zich weerden, om zijn aaien, neen! zijn grijpend, nijpend omstrengelen te ontkomen, hoe meer zij vast moesten geraken. Slects één middel was er om te ontkomen: de vlucht!...

En ziet! nu ineens week het groote machtige Duitsche leger!... Van zegepraal, was het boete geworden. In zes dagen was de groote logge

massa reeds 100 kilometers achteruit geweken!... kanonnen en voorraad verloren. En het prachtige Duitsche leger was schier uiteengeslagen, niet wetende waar of wanneer het tot zijn zelve zou kunnen komen, zijne orde herstellen, en weer den tegenstand wagen!... Op het oogenblik dat ik schrijf, is het laatste woord over het achteruitwerpen der Duitsche horden en de achtervolging door de verbondene legers nog niet gezegd. Doch, klaar is het nu reeds genoeg, dat **de tweede boete,** veel schrikkelijker dan de eerste, begonnen is.

* * *

De derde zal volgen. Namelijk het nog verder achteruitdringen der Duitsche legers uit Frankrijk, naar Duitschland toe; en het verder, rasser vooruitschrijden voortaan der Russen, op Berlijn.

Dit zal inderdaad **de derde boete** zijn, en ze zal nog meer dan de twee eerste door het vleesch snijden. Immers nog daargelaten de vernedering, dat het inderdaad machtige Duitschland door vreemde voeten moet betreden worden, hebt ge dit: dat de oorlog ook door Duitschland, door zijne velden en steden verwoestend, brandend en moordend zal schrijden!... Vooral de Russen zijn berucht om hun wild oorlogvoeren. We keuren geene enkele geweldenarij goed; we keuren ze **alle** af. Edoch oorlog brengt geweld mee, ontegensprekelijk. En Duitschland, dat zoo onbarmhartig een onschuldig land als het onze teisterde, zal toch maar moeilijk kunnen klagen of beklagers vinden wanneer het zelf wordt verwoest...

* * *

Een vierde boete zal de volgende zijn. Sinds jaren is een groot deel van Duitschland ondereten door het ongeloof, vooruitspruitende uit het protestantisme en ook door socialisme. Slechts ruim ⅓ van Duitschland is katholiek; en dit deel heeft zich over 't algemeen tamelijk goed bewaard. Integendeel het protestantische deel is grootendeels ongeloovig, materialist geworden; en de werkliedenbevolking is er grootendeels tot het socialisme vervallen.

Als die menschen nu eens de vernedering der neerlaag, en de ontberingen van den oorlog zullen gevoelen, zullen ze bezwaarlijk de kracht in zich vinden om, spijts die verdrukkingen, toch de grootheid van het vaderland te verdedigen en hoog te houden. Ze zullen in verzet komen, misschien opstaan. En zoo bij den oorlog van buiten mogelijks nog den oorlog van binnen voegen. En zoo nog medehelpen aan de aan stukken trekking van hun land en volk. Dit zou de vierde, en nog de verschrikkelijkste en meest gruwende boete zijn!...

* * *

Nu nog, twee vraagskes: **Ten eerste, waarom zal Duitschland boeten? Ten tweede, wie of wat zal er in Duitschland boeten?**

Waarom zal Duitschland boeten?

Omdat het zoo brutaal het recht heeft vertrapt en zijn woord geëten. 't Wordt waarlijk tijd dat uit de internationale politiek het regeeren alleen van de bate, met miskenning desnoods van alle recht, wordt geweerd. Nog landen zullen er boeten. Duitschland was echter het ergste, het brutaalste: 't moest het eerste boeten!...

Wie of wat zal er boeten?

Eerst en vooral het **militarisme,** dit is de afgoderij van het leger. Het leger moet de dienaar zijn der natie. Het mag de natie niet overheerschen, niet opslorpen. Moge dit van nu af aan in Duitschland, en in alle landen, zoo worden.

Ten tweede zal boeten: **de heidensche opvatting van de Staat, de Staatsalmacht.** De Staat moet de burgers helpen en niet als nietigheid aanzien. Dit werd meer en meer alzoo in Duitschland. Moge het er nu ook uit geslagen worden!

Ten derde zal boeten: **het Duitsche volk zelf,** dat niet christelijk, ordelievend, naar hooger strevend genoeg meerwas; dat te veel overliep naar socialisme en alle ongeloof. Hier zal het echter het geluk niet vinden; maar wel op den weg van orde, vrede, christelijkheid. In deze boete, helaas! zullen de goeden het met de kwaden moeten bekoopen!

De boete zal dus over Duitschland komen. We wenschen echter, zooals Christus deed, den dood niet van den zondaar, maar dat hij zich betere. Moge dus de boete Duitschland zuiveren en louteren; en moge het rampzalig voorbeeld van Duitschland alle volkeren op den weg van den afgrond tegenhouden.

Brieven van soldaten op het slagveld.

Geachte Heer,

Verschooning over mijn lang wachten van schrijven. Werk hebben wij gehad, ja veel werk! Binst eene halte wil ik UEd. een woordje schrijven.

Wij waren te D... Op Dinsdag, 's morgens begon de beschieting van M. door de Duitschers. De Belgen antwoordden dapper weder, totdat de duitsche troepen in aftocht moesten gaan. Onze jongens vervolgden ze. In korten tijd waren we te H..., en vandaar naar S... (18 km. van Brussel). Daar hebben wij een vreeselijken slag bijgewoond. De Belgische artillerie ging geheel het gros van 't Duitsch leger tegenhouden. Goed zoo. En schieten was schieten : zonder ophouden werkten de kanons, zoowel de reservekanons als de overigen. Tegen den avond om 7 ¾ u. viel alles stil. Dan wij : 't slagveld in! 't Was rond 10 u. toen wij mochten beginnen. Het werd ons verboden licht mede te doen om de zieken te zoeken, om reden dat de duitschers schoten. Voorwaaarts dan zonder licht! Jamaar dat was moeilijk : er was geen maanlicht en de velden intrekken in 't gebuurschap van zulke barbaren is niet zeer aanmoedigend. Kortom er was wat geaarzeld. Eerst moest er op verkenning gegaan worden : t. t. z. het slagveld onderzoeken. Wie? 2 doktoors boden zich aan en ik ging ook mede. Na een 20 minuten kwamen wij aan in een dorp gansch beschoten. Overal hoorden wij wat roepen en klagen maar wij moesten eerst de grootte van 't veld kennen. Buiten 't dorp sloegen wij links op. Na eenige stappen kregen wij 4 schoten, door duitsche sentinellen. Wij keerden rap terug. 't Was daar niet goed. Wij keerden terug en sloegen rechts op. Daar konden wij wat verder. Na nog een ¼ uur gaan kwamen wij aan een bosch. Wij waren van zin er langs te gaan toen wij al met eens verrast wierden door eene duitsche patrouille. Eerst vluchten op handen en voeten dan in eene snelle vlucht naar 't dorp. Wij hadden daar eenige kogels gekregen maar 't waren gaten in de lucht! In dat beschoten dorp kwam onze majoor aan; na onzen uitleg bevool hij dat niemand verder mocht gaan dan 't dorp. Dus een slagveld van ½ uur breed. 't Was er wel meer dan eene uur!

En wij moesten willen of niet al die andere gekwetsten daar laten. Hoe wreed niet waar? Al de brancardiers hebben dan neerstig gewrocht tot rond 1 u. Dan moesten wij terug naar S., om te vernachten, op straat zulle, tot 4 u. Om 4 ½u. lagen wij reeds in eenen loopgracht, want 't ging er reeds op los om te schieten. Welhaast moest geheel onze kolom, al van den eenen gracht in den anderen verkruipende, eenige stappen achteruit. Toen stonden wij tusschen de kanonnen, die zooveel schoten als ze maar konden; een gedurig schieten en ontploffen, alles aangevuld door 't werk der mitrailleuzen en geweren. Zoo duurde het tot tegen den avond. — Het doel was bereikt : het « gros » was tegengehouden en nu trokken al onze troepen in orde terug. Wij vertrokken zeer laat. Nog een ½ uur langer wachten, en wij waren (geheel onze kolom) gevangen genomen. Dat heeft onze commandant ons zelf gezegd. Wij spoedden ons (te voet) naar D... terug. Rond 11 ½ u. kwamen wij daar aan. Alles moest nog in stilte gaan, anders hadden wij ons doen achterhalen door de duitschers. Wij kwamen allen toch ongedeerd te D...

Morgen wederom weg.

't Is toch jammer dat die overweldigers met zulk een groot getal zijn, anders waren ze reeds lang vergeten. Maar alle dage een weinig en ze zullen toch eens moeten er van onder trekken. Men schat de duitsche verliezen in België op 100.000 (buiten gevecht gestelde soldaten). Dat kan tellen niet waar?

Van deze week kan het geheel goed gebeuren dat er wederom slag geleverd wordt als ze niet rap al weg gaan. Mochten wij wederom erbij zijn! 't Is juist gelijk een muziek als alles in werking is!

Maar 't is toch jammer voor al ons zoo schoon en jong volk dat neervalt en misschien, o hoe spijtig, nog vallen moet. Hoe bedroevend is het niet die **gansch** verlatene streken en platgebrande dorpen te zien in ons vroeger zoo gelukkig België. Wat al ellende en droefheden. Afgrijselijk! Niets, of niemand kan daar een gedacht van geven.

En toch moet België vrij zijn en blijven, ten koste van alles. Vrije Belg geboren als vrije Belg sterven. Ja, voorzeker zal ons land geleden hebben of nog moeten lijden, maar van eenen Belg eenen slaaf maken? Nooit! Of moeste de laatste Belg sterven, sneuvelen, nog zoude hij roepen : « Leve ons vrije Belgenland! ».

Van harte uw

G. M.

Engelsch Verstand
tegen
brutale Duitsche Macht

't Is 1400 jaar geleden dat Attila I aan het hoofd zijner wilde Hunnenbenden te Châlons-sur-Marne, in Frankrijk, aankwam en er, na een der allerbloedigste neerlagen, gedwongen wierd zich op den Rijn terug te trekken.

Op dezelfde plaats ondergaan de legers van Attila II thans juist hetzelfde lot. Er is voortaan geen twijfel meer mogelijk; in 't Noorden van Frankrijk werd de grootste veldslag der geschiedenis geleverd en door ons gewonnen.

Zoo schrijft met recht het groot Londensch dagblad « The Times » en zoo mogen wij het naschrijven, en te dier gelegenheid eens terugzien op al de verschillende oogenblikken en verwikkelingen van dien reuzenstrijd, waarin legers van miljoenen betrokken zijn.

Om klaar dit reusachtig moordtooneel te doen uitkomen laat ons de redenering van beide legers ons voor stellen.

De Duitsche redenering, of oorlogsplan is meermaals gewijzigd geweest, en schijnt wel aldus begonnen te zijn :

« Wij zijn de macht; wij hebben 't getal en zijn fel bewapend van top tot teen; doch vooral we zijn gereed. De Franschen, die hebben flauwe bewapening, veel min mannen en bovenal ze zijn volstrekt niet gereed. Alla! rap gewrocht : We mogen geen tijd verliezen om den Franschman den tijd niet te laten zijn troepen te verzamelen, en aan den Engelschman te beletten in tijden ter hulp te snellen. Dus door België! Dat is een kwestie van twee à drie dagen.

Eerste misrekening! 't Duurde door den heldhaftigen en nooit genoeg geprezen weerstand van Luik en Tienen en omliggende, drie weken in plaats van drie dagen vooraleer de Duitsche overmacht in aanraking kwam met de vijandelijke groote legers.

Dat had aan den Engelschen generaal French den tijd gegeven van top tot teen allergereedst te zijn en zelfs verst van allen door te dringen, den Pruis te gemoed. Hij lag bij Bergen en vormde de uiterste linkervleugel van onze bondgenooten. De Fransche legers, die zelfs tot aan Namen niet gerocht waren, lagen in aansluiting met Generaal French, op eene lijn langs Charleroi, Marienbourg (Zuiden der provincie Namen) Mézières, Verdun en vandaar langs de fortenreeks van Lorreinen en Elzas tot voorbij Belfort.

Nu trad de storm der Duitsche legermacht op tot het bereiken van 't eerste plan : Het omsingelen van dit noorderleger in een nieuw Sedan, tienmaal verschrikkelijker dat het Sedan van 1870. Ook was het met volle razernij dat er gebeukt wierd op den linkervleugel van Charleroi tot Bergen. Generaal French die tegen twee Duitsche legerkorpsen opgesteld was, zag er vier afkomen en moest, na den hevigen weerstand te Bergen, achteruit. Nu scheen het plan te lukken, en voorwaar! wij beefden bij het bezien der lijn den 4n September, toen de franschen nog bij St-Quentin, Mézières achterbleven, en de linkervleugel reeds Compiègne naderde, dicht achtervolgd door sterke duitsche troepenmacht.

Doch dan verandert het tooneel, en we zijn nog meer bevreesd, doch geheel ten onrechte, als we het Fransch center zien wijken, oogenschijnlijk naar Parijs toe. Een oogenblik moest de duitsche redenering wel in 't zin gehad hebben ineens dit noorderleger en Parijs te zamen in te sluiten, in de vaste overtuiging dat een Franschman het nooit over 't hert zou gekregen hebben Parijs te laten staan. De duitsche legermacht (leger van den Kroonprins) was er inderdaad in gelukt de Fransche legerlijn te breken bij Bar-le-duc.

De duitsche opvatting was echter mis. De franschman liet Parijs liggen en trok met Generaal French, aan den linkervleugel altijd, ten Oosten van Parijs. Nu Parijs gaan beschieten zou een uitzinnigheid geweest zijn voor den Pruis, zoolang het bondgenooten-leger daar nog frisch stond. Het kon hem immers altijd tusschen twee vuren zetten, binst dat hij begeerig naar Parijs stond te watertanden. Dus eerst dit leger weg. Maar hoe? Heel eenvoudig! 't En is niet gelukt het noorderleger afzonderlijk te omsingelen : We zullen het nu draaiende op zijn noordelijkste stelling te Verdun, tegen den westkant van zijn fortenreeks stooten, van Verdun tot Epinal en ineens al de fransche legers, in een der reusachtigste omsingelingen tusschen twee vuren stellen :

Doch French trad nu op!

Hij ook was overtuigd dat de duitsche legers sterker en machtiger waren dan deze der bondgenooten. Dus niet aanvallen! Maar eerst den vijand verzwakken totdat het oogenblik van den beslissenden stormloop zoo komen. Ge moet kunnen een bitje geduld hebben, redeneerde de koele engelschman tegen de fransche generaals, ge moet uw volk overtuigen dat achteruitgaan nu geen neerlaag is, maar allernoodzakelijkste strijdwijze, dat ze zelfs over hun hert moeten krijgen Parijs op te offeren als 't noodig is. En nu! Achteruit · Marsch!

En dan begon Generaal French dien prachtigen achteruittocht van Bergen, langs Cateau, Bapamne, Péronne, Compiègne, Senlis tot aan Laferté-Gaucher, beneden Meaux, ten Oosten van Parijs. Gedurig vechten, gedurig schijnaanvallen, gedurig den vijand, volk, schietvoorraad en vooral lichamelijke kracht doen verliezen, totdat de tong den Pruis uit zijn mond hong. Hij had het geluk de Franschen te kunnen medetrekken totdat ze rond den 10 dezer lagen op een gebogen lijn tusschen Parijs en Verdun langs Laferté, Sézanne, Vitry-le-Français, Revigny, Verdun.

De duitscher had nog niet anders gedaan dan geloopen, gevochten, een macht van hinderpalen tegen gekomen, zooals gesprongen bruggen en opgebroken wegen. Daarbij hoe verder en hoe rapper hij Frankrijk introk, hoe lastiger de bevoorradingsdienst werd uit Duitschland : hoe slechter dus de mond- en schietvoorraad werd.

Nu was 't oogenblik gekomen! French deed generaal Pau, uit het zuiden van den Elzas gekomen, met hem medewerken op den uitersten linkervleugel; hij zelf kreeg frissche en knappe Engelsche troepen terwijl de franschen ook gedeeltelijk hun legers konden uitwisselen tegen nieuwe manschappen. En nu vooruit! En 't ging er geweldig! Generaal Pau, een eerste klasse legerbevelhebber bedreigde gedurig den Pruisischen rechtervleugel met omsingeling, zoodat deze nog veel rapper achteruit trok dan het French gedaan had. Dat bracht de wanorde te weeg, en in 't begin dezer week lag het duitsche leger afgebroken rond Rethel.

Wat French nog niet wist, was dat de duitsche genie, misschien in haren zotten overmoed, zoodanig was men den zegepraal zeker — verwaarloosd had wegen en bruggen te herstellen voor den terugtocht. Die verschrikkelijke moeilijkheid voor een terugtrekkend leger zal misschien wel dien terugtocht in een ware ordelooze neerlaag doen veranderen.

Daar hebben we een kort overzicht over de strijdwijzen in den reusachtigsten veldslag der geschiedenis. Voorspellingen echter over den einduitslag zullen we niet wagen; alleen dit kunnen we als besluit vaststellen dat zotte pretentie een slechte generaal, en koele vastberadenheid een overwinnenden bevelhebber uitmaken.

Vrije Tribuun.

NEDERLAND.

Geachte Redactie,

Mag ik iets terechtwijzen aan het artikel « Nederland » van uw laatste nummer, dat het heeft over een schrijven van den voorzitter van het Nederlandsch Verbond, waarbij deze zegt dat de Belgische vluchtelingen in Holland goed bezorgd worden, en van verdere tegemoetkoming geen spraak is. In de droevige omstandigheden die we nu beleven wordt die verpleging zonder meer wat kaal bevonden, en meer verwacht van een volk dat ons taalverwant is. Bijzonderlijk een organisme dat vooral de Vlaamsche belangen dient te behartigen, hoefde een hartiger woord te spreken. Dat kan heel best zijn; maar we vinden dat aan dit schrijven om den graad der Nederlandsche sympathie te meten, te veel belang gehecht wordt of te vlug of te algemeen tot gemis aan genegenheid en broederlijk hulpbetoon vanwege de algeheelheid van dit volk wordt overgegaan. Uit de overdreven vrees van Nederland om aan zijne onzijdigheid iets te kort te doen, wordt besloten tot onverschilligheid en harteloosheid van die natie. En dit mag niet, want we meenen te weten dat het tegenovergestelde de waarheid is: Noord-Nederland treurt en hoopt met ons.

De schrijver moet zeker dit opstel in een mistroostig uur geschreven hebben, en we moeten bekennen dat de brief van den voorzitter van het A. N. V. wel aanleiding gaf tot een beetje verbittering. Maar die weêrspiegelt niet wat het Noord-Nederlandsche volk in zijn binnenste zelf voelt en denkt tegenover België. In die rouwdagen doet elke, zelf in schijn onzijdige houding van een volk dat we meermaals als een broedervolk begroetten, ons pijnlijk aan: het hart moet spreken, elk andere overweging begrijpen we niet.

In 't begin van den oorlog kon wel twijfel bestaan of dit volk wel tegenover de Vlamingen voelde wat het moest. Maar die onzekerheid was gauw voorbij. Zoo « de Amsterdammer » (24 Aug.) een der leidende weektijdschriften van Noord-Nederland, heeft ronduit bekend dat de vreesachtigheid van gevoelens wat al te verre ging. En dit is treurig, zegt dit blad, want we zijn niet onverschillig, buiten een paar dagbladen die de Duitsche overwinningen in een feesttoon bespreken. « Onze onzijdigheid weze eene actieve, geene passieve. Wij behooren luid te doen blijken wat wij allen voelen: dat wij met smart en vriendschap in deze uren aan België denken... Laat de al te gaarne nuchter lijkende Hollanders voorloopig in elk geval hun hart laten spreken, en den band met een broedervolk nauwer aantrekken. »

In 't begin dus bestond bij dit volk eene groote vreesachtigheid in 't betuigen zijner sympathie. Maar nu is het anders geworden, en we denken luidop te mogen verklaren dat de Hollandsche natie met ons voelt, met ons lijdt, met ons weent. Dat een N. Rott. Courant, wat groothandelaren, wat economisten, die zaken als iets overwegends beschouwen dat alles primeert ons in den steek laten, is niet tegen te spreken; maar de bewust of onbewust voelende en denkende bijna algeheelheid van het Nederlandsche volk, dat enkel zijn hart laat spreken, is met ons. Bewijzen zouden nu aan te halen zijn bij de vleet.

Ook vindt de schrijver van het artikel Nederland dat we best weg kunnen met een Vlaamsch Verbond alleen. Dit is zeker een groote waarheid, en we vinden dat dit nooit anders was. Het Algemeen Nederl. Verbond, in zijn doel en streven alhier, is geenszins te vergelijken bij een All Deutsche Verband, Amitiés Françaises, enz. Nader beschouwd, diende het enkel om, in sommige omstandigheid, wat toenadering bij de Vlamingen der verschillende politieke partijen te brengen. Want wij, Vlamingen, in onzen strijd hebben altijd volledig op ons zelven gebouwd, geen hulp afgesmeekt noch gewild van eene vreemde natie. De cultuurstrijd, die we voeren, gaat **alleen van ons** uit, en **ons alleen** in ons innerlijk wezen moet hij ten goede komen. Dit begreep ook de Noord-Nederlander L. Simons, de groote ijveraar voor Nederlandsche volkskracht, als hij schreef: (Neerlandia Meinummer) Is het niet veel wijzer, dat Vlaanderen en Holland beiden ieder werken aan eigen volksverheffing.... Men is zich in Vlaanderen bewust geworden, dat de zaak waar het om gaat er een is van volkskracht, van cultuur, van zelfbewustzijn. En allentwege wordt in die richting gearbeid, ook met de hulp van Noord-Nederland voor zoover men die behoeft en vraagt. Meer is m. i. niet noodig. En zou niet goed zijn. Noch voor Vlaanderen, noch voor de wederzijdsche verhouding tot Holland. Vlaanderen fara da se. zooals Italië het gedaan heeft. Ik zie allertwege de teekenen. »

Vlaanderen is krachtig genoeg om zich zelf verder en hooger op te voeden.

Vrije Tribuun.

ANTWOORD.

Onze geachte medewerker tracht zoo de **verzoening** te bewerken. Hij geeft ons **min of meer** gelijk.

1) We mochten een hartelijk woord krijgen van wege het A. N. V.

2) Vele Nederlanders zijn met ons.

3) Dan geeft hij een woord meer over ons schrijven, daar waar we namelijk een **Vlaamsch** Verbond verkiezen boven een A. N. V. dat, **op 't oogenblik** dat het toonen **moet** een **Alg.** Nederl. Verbond te zijn, **ons** Vlamingen in de steek laat.

Vele vrienden, bekende Vlamingen en bekende schrijvers hebben ons laten kennen hun instemming met ons schrijven.

De Nederlanders hebben Groot Nederland **gewurgd.** Dat staat vast als een paal.

En ik vraag simpeltjes aan onzen vriend of hij andere bladen gelezen heeft dan de N. R. Courant. Het **Vaderland,** de **Maasbode** zijn razend Duitschgezind. Heel het Noorden van Nederland is even Duitschgezind. En niet langer geleden dan verleden week hebben Vlamingen kunnen **ervaren** wat onze stambroeders zoo wel denken. West-Vlamingen, uit Antwerpen over Middelburg terugkeerend, wisten te vertellen welke de gesteltenissen zijn van onze Noorderburen.

Vele Nederlanders zijn met ons, ja, dat geloof ik best. Maar de Natie, niet. De natie uit zich door bladen en door de woorden van mannen die met gezag zijn bekleed.

Noem mij nu een blad, **een enkel** dat voor ons Belgen overheeft, zooveel als vele groote Nederlandsche bladen voor Duitschland over hebben. Ze hebben onze dapperheid bewonderd! Dat zouden **wij** zelf voor de Duitschers doen!

En nochtans.

Wanneer de omstandigheden nog niet waren zooals nu, nog moesten onze taalbroeders aan onze zijde hebben gestaan.

Een koe is een koe. En Duitschland pleegde een hemeltergerde wandaad met België te overvallen. Dat alleen moest voldoende zijn om de Nederlanders aan onze zijde te zetten. Ze mogen dubbel of driedubbel onzijdig zijn. Niemand zal ooit beweeren dat men uit onzijdigheid verzwijgen moet dat onrecht onrecht is.

Dat zijn **feiten!** Ze hebben niet eens ons **recht** verdedigd. Wat willen wij dan nog argumenten als stam en taal erbij brengen?

En als op dat oogenblik het A. N. V. ende Groot-Nederlanders niets meer kunnen dan zijn het anders niet dan **Pantoffel-helden.**

* * *

Ten slotte dit : sommige menschen meenen nu ons Vlamingen te mogen zeggen : Ziet ge wel!...

Wij ook zeggen : Ziet ge wel; het bloed van de Vlaamsche soldaten verft even rood de grond van 't Vaderland, aan Vlamingen en Walen is het land evenveel verschuldigd, het geve dan aan beiden even veel: **hun recht.**

* * *

NAWOORD. — Pantoffelhelden. — 't Woord komt niet van mij, 't komt van Justus van Maurik.

Maar als wij ooit aan dat woord zijn volle beteekenis mochten geven, dan is het wel in onze dagen. En nu word ik nog in mijn meening versterkt.

Zoo even zie ik een kaart van een onzer groote schrijvers; daaruit neem ik over...

« Jammer dat uw schrijver in de « Vrije Tribuun » niet geweten heeft dat een Antw. Letterk. had geschreven aan de Holl. Vereenig. v. Letterkundigen om een adres van Sympathie aan de Vlaamsche Zustervereenig. « Vereen. v. Vlaamsche Letterk. — In hunne voorzichtigheid hebben die heeren geantwoord : dat ze eerst 19 Sept. vergaderen! — Groot Nederland!!! — Wanneer ik schreef dat **zij Groot Nederland wurgen**. Pantoffelhelden!

Nota. — We danken Nederland om wat het doet voor onze vluchtelingen en gekwetsten. Iedereen zal wel verstaan dat, hetgeen we hier behandelen ons volstrekt niet uit het oog doet verliezen de dank die we aan een natie verschuldigd zijn die onze lijdenden helpt.

Een lid van 't Alg. Nederl. Verbond.

Oorlogs-lotgevallen van onze Iseghemnaren.

't Was negen, Zaterdagmorgen. Van Ingelmunster waren een 240 Duitschers vertrokken op Iseghem.

Den Vrijdag waren zeven verkenners uitgezonden geweest, die tot aan den Abeele trokken, maar onderweg (zoo wil het volk) verwittigd werden dat Belgische soldaten te Rumbeke op wacht lagen.

Rond 9 ½ trok de drom door de Gentstraat. De deuren der huizen bleven toe; in de straat was er eventwel beweging, 't was immers markt. Voorop reden 14 mannen, wat later trok het heel schadron voorbij; de Duitschers hadden ook een toestel van draadlooze telegraaf mêe.

* * *

't Was 10 ½. En nu kwam 't nieuws dat ons allen de vrees op 't lijf droeg.

De Duitschers hadden eerst een jongen medegenomen, Vanhaverbeke, om hen den weg te wijzen.

Bij de Capucienen hadden ze schandelijk gehandeld. Ze waren de kerk binnengetrokken, sommigen al rooken. Een enkele had geknield. Onder en boven liepen ze door het klooster, de revolver in de vuist. De paters werden op een rij geplaatst en voor hen stonden de Duitschers. Op de ziekenkamer werd Pater Epifaan uit zijn bed geworpen en wat later op last van een officier weer in bed gegooid. De gardiaan E. P. Hugo, en de Vicaris E. P. Benedikt werden in een auto gestopt en medegevoerd.

In de auto zat alreeds Henri Baes, policie-agent die uit het hospitaal kwam wanneer de Duitschers voorbijkwamen en insgelijks meê moest. Een stap vandaar, aan 't Paradijs, hadden ze ook den landbouwer Alidor Van der Haegen meêgepakt.

Slechter verliep het echter met René De Clercq, omhaler der Christen Syndikaten. Hij werd aangehouden aan 't sashuis te Cachthem, met nog andere burgers, waaronder een Rousselaarnaar. René en de Rousselaarnaar werden beticht geschoten te hebben op de Duitschers. Inderdaad, een patrouille vrijwilligers had gevuurd op de Duitschers. Een Duitsch soldaat had de telegraafrollen in de vaart geworpen. 't Was voldoende voor een gestreepten beul om te beweeren dat René zijn wapens in 't water had weggesmeten. Hij moest maar vrijwilliger zijn. Twee en twee, later drie en drie, weer twee en twee moesten nu al die burgers tusschen de paarden loopen.

Over Rumbeke werden allen losgelaten, die te voet meêliepen, uitgenomen René n dn Rousselaarnaar. Er werd krijgsrad gehouden. Zouden ze neergeschoten worden. Zouden ze neergeschoten worden of niet? De zaak wer duitgesteld. Maar de handen op den rug gebonden werden ze allebei op een kar geduwt van een Nieuwmarktenaar en verder meêgevoerd. Duizend keeren werd hun gezegd dat ze voor de kogel waren dat ze zouden geschoten worden, dat zij boeven waren, bandieten, canalje. 't Regende en de zij-doeken van 't wagentje werden neergelaten. Een onder-officier vond er nu een zot plezier in rond de kar te fladderen en met zijn lans voortdurend door de gordijnen te steken langs het gezicht der gevangenen.

Zoo duurde de martelweg voort.Over Sleihage, Nieuwkerke en Staden. Onder weg vuurde een uhlaan op een boerken dat op 't land werkte. Natuurlijk weerom een burger die geschossen hat!

Te Staden kregen beide gevangenen te drinken. 't Werd hun in den mond gegoten; het brood dat ze kregen moesten ze tusschen de knieën duwen en zoo eten.

Over Zarren nu naar Dixmuide. Maar te Dixmuide was het niet veilig. Daarom maar naar Eessen en daar verbleven. Op de hoeve Zwaenepoel werd halt gemaakt De gijzelaars waren er nog allen behalve Al. Van der Haegen die naar huis werd gestuurd onder weg. De Paters, Henri Baes en de twee gevangenen. Eerst mochten ze allen een half uur in de regen staan. Daarna werden ze binnengebracht, en mochten op een bed rusten. Maar er werd een gekwetst Duitschman aangevoerd De gevangenen werden uit hun bed geworpen en mochten nu op zakken rusten.

Toch werden René en zijn maat nu beter behandeld. De Duitschers hadden nu onze vrijwilligers gezien en zoo waar ze droegen de militaire kleedij. De handen werden hun nu op de borst gebonden, zoo konden ze toch slapen.

Den Zondag morgen werd hun eten gegeven. 's Avonds en 's morgens werd fel geseind met de draadlooze telegraaf.

't Was zeven uur. Plots klettert het links en rechts geweerschoten en kogels. Ze vliegen in, boven, rond het huis. De « Karbienen » der Duitschers komen te voorschijn. Het wordt een helsch gerucht; de salvos klinken verschrikkelijk. De paarden zijn gezadeld, de paters en Henri Baes worden op het hof gelaten, maar de twee gevangen moeten weer de kar in en storme gaat het de hoevepoort uit.

* * *

De gijzelaars werden eenige oogenblikken later door onze dappere soldaten op het hof vervoegd. Ze waren vrij.

Onze gevangenen reden even de poort uit wanneer een uhlaan dwars voor de kar reed. Pan! zijn paard valt dood onder hem. Over het paard wordt de kar verder getrokken en gesleept.

Naar Clercken! De Duitschers vluchten langs de molens. Maar zij zijn gemist. Er is geen weg, de kar valt om en een nieuwe salvo weerklinkt langs de ooren der soldaten. Bijna was de kar recht, maar verschrikt spatten de Duitschers uiteen.

Los! Fluchten! roept een uhlaan. De gevangenen beginnen geweld te doen om los te geraken; — maar daar stormen de Duitschers weer aan. **Nicht fluchten** roept een soldaat en komt de karabien op de mannen gericht. Pan! Pan! Pan! en nu ijlt de Duitscher in allerhaast weg. **Fluchten** roept een ander uhlaan. Dezen keer gerochten onze vrienden los, en dan op handen en voeten kropen ze verder, verder. — **Ze waren... vrij!**

* * *

Zondag namiddag kwam het blijde nieuws toe dat al onze vrienden verlost waren en vrij! Heel Iseghem was in jubel. Duizenden stonden aan de statie te wachten... Niemand kwam.

Rond 7 uur kwam René De Clercq eerst t'huis. Wat moest hij handen drukken, wat moest hij vertellen! En Maandag morgen werden door duizenden aan de statie Pater Vicaris en Henri Baes begroet en geluk gewenscht Tegen den avond kwam ook Pater Guardiaan weer.

* * *

Meer dan 150 menschen waren Maandag avond in het Gildhuis. Pater Benediktus was er en René De Clercq en Henri Baes. En de menschen luisterden wanneer Pater Vicaris en René ons hun reis beschreven.

Heel Iseghem was in angst geweest, heel Iseghem was nu in vreugd omdat onze goede vrienden zoo wonder waren verlost geweest.

Een hartelijken dank zeggen we allen aan die knappe jongens die rond Eessen en Clercken de Duitsche beulen als kippen deden uiteenstuiven. Leve onze vrijwilligers! Heel Iseghem dankt hen van harte!

God geve dat we in jaren geen bladzijde als die moeten toevoegen aan de geschiedenis van onze dierbare stad. 12n en 13n September 1914 zijn voorwaar beroerde dagen geweest. God spare ons voor de weergâ er van.

E. van Iseghem.

De Kerkezwalms en den Oorlog.

DE KERKEZWALMS EN DEN OORLOG.

Voor de menschen die bij en rond de kerke wonen, is het alle jare een oprechte voldoening van de kerkezwalms te zien afkomen.

Die goede lieve vriendjes die van over oude, oude tijden alle jaren wederkeeren, en die om zoo te zeggen deel maken van den zomer rond onz' kerke.

Ze komen vroeg toe, 't zijn d'eerste.

In 't begin wordt men ze niet vele geware.

Z' houden zich bezig met de nesten in orde te brengen en het familieleven te schikken.

Zij bouwen zich geen nesten van modder en aarde gelijk de O. L. Vrouwe- en de boerezwalmkens, maar zij wonen in gaten en spleten onder de kerkegoten.

't Zijn geene schoone beestjes, verre van daar.

Effene donker zwart grauwe pluimen, een g'heel klein lichaamtje, kleine korte pootjes, zonder teenen,die gelijken aan haakjes; niet gemaakt om te loopen, maar eerder om zich vast te haken en te klauteren ; groote lange sterk gespierde vlerken, geheel gemaakt om altijd te vliegen, nooit te zitten.

Men ziet ze g'heele dagen vlijtig en verlaan den hemel doorkruisen en jacht maken op vliegskes en insectjes die in de lucht zweven; links, rechts, in lange vlucht, in korte draaien, altijd voort, nooit vermoeid, hooge, leege, maar nooit beneden de daken der huizen.

Zij zweven niet gelijk d'ander zwalms in den grond van de straten op twee vuisten naar van de steenen.

Wanneer verandering van weêr op handen is en dat vliegen en anderen bucht hooger en hooger in den dampkring stijgen, volgen de kerkezwalms hunne prooi, men ziet ze dan zoo hooge, zoo hooge dat men ze met d'ooge niet volgen kan.

Onweder en storm vreezen ze niet : dikke zwarte wolken mogen den hemel bedekken, den bliksem mag flikkeeren en den donder met groot gerucht los bersten, zware stortregens mogen met geweld nedervallen, nog ziet men die moedige beestjes hun rijk doorzwieren.

Als nu d'eerste nesten uitgejongd zijn en dat de zwalmjongskens goed beginnen te kunnen vliegen, dan gaat er een nieuw spel aan den gang; 't is nu dat de foore begint.

In 't vallen van den avond, bijzonderlijk bij schoon weder, vergadert geheel 't gemeenebest, ze zijn er al, oude, jonge, groote, kleene, en in eene zwarte bende,dichte,dichte tegen malkander gesloten met 80—100—200 en meer, vliegen z' in korte ronden, juist boven de daken van d'huizen al tieren! al tieren! dat men z' hoort tot over de markt: rrrieuw-rrrieuw-rrrieuw!

Rrrieuw-rrrieuw-rrrieuw! ze zijn boven 't huis aan de Knok; rrrieuw-rrrieuw-rrrieuw! ze zijn boven 't kerkeplein; rrrieuw-rrrieuw-rrrieuw! ze zijn verre; rrrieuw-rrrieuw-rrrieuw! ze zijn bij. Maar de meeste leute is altijd boven en rond het huis van den onderpastoor benoorden de kerke: rrrieuw! rrrieuw! rrrieuw! En dat rrrieuw-rrrieuw deurt tot dat het begint te donkeren.

Maar wat is er van de jare gebeurd?

De zomer was nog maar ten halven en de kerkezwalms waren weg!

Ja weg, en er is geen een meer te zien! geen een en is er overgebleven!

't En is nogtans niet dat het geen goê weêr en is, nog nooit hebben ze betere dagen beleefd, geen regen,warme zonne, veel aas en ze zijn weg!

't En is ook niet dat hunnen tijd gekomen is van te vertrekken, want ze blijven altijd tot in October, en ze zijn weg!

Hoe komt dat?

Wat is er gebeurd?

Wie gaat ons dat zeggen?

Die oolijke rappe beestjes die door den Heere geschapen zijn om gansche dagen, altijd en altijd in de lucht te vliegen en daar hun gansch leven over te brengen, zijn begaafd met een bijzonder fijn gevoel en hebben eene buitengewone groote kennis van hun element: hunne lucht en de gesteltenis van hunne lucht.

Hebben zij de kanonschoten gehoord?

Hebben zij het poer geroken?

Hebben zij huizen, dorpen en steden zien afbranden?

Neen, 't was te verre.

Maar zij hebben in de lagen van den dampkring eene opschudding, eene omwenteling geware geworden veroorzaakt door de verplaatsing van lucht die te wege gebracht wordt door het losbranden der zware kanons.

En daarin iets vreemds, iets buitengewoons, iets onnatuurlijks gevoelende, hebben zij onze kerk verlaten om elders in vreedzamer streken de reste van den zomer over te brengen.

Allezinds zijn zij weg!

Zullen zij t' naaste jare weêre keeren?

't Is te hopen. **Rrrieuw.**

Prachtig Gekleurde

WANDKAARTEN

groot 1m10 × 0.80

van *Europa, Belgie, Frankrijk, Duitschland, Engeland, Holland*, enz. worden verkocht ter

Boek- en Steendrukkerij J. VERMAUT,

Langesteenstraat, 28, Kortrijk.

Prijs : **2.00 fr.**

Verzending buiten Kortrijk, mits voorafgaande betaling van 2.20 fr.

BURGERSTANDEN.

KORTRIJK.

Geb. — Karel Dedeurwaerder, Sioenstraat. — Valeria Houfflys, Cuernesteenwg. — Irma Mstdag, Vlasm. — Juliaan Algoet, Noordstraat. — Michiel Vancorcellis, Muynckendoornstraat. — Georgetta Gebruers, Kerkstraat, gehuisvest te Puers. — Michiel Declercq, Marckesteenweg. — Ivonna Hoste, St-Janslaan. — Valeer Delvoye, Elisabethsdreef. — Marcel Van Reckem, Gehucht Het Hooghe. — Juliaan Masselus Veemarkt. — Jan Delahoutre, Jan Palfynstraat. — Albrecht Rogiers, Gensteenweg. — Geeraard Devoldere, Proostdijstraat. — Rogier Maertens, Herderstraat. — Valeer Dejaeghere Gehucht Pottelber. — Luciaan Warnaut, St-Denysstr .

Sterfg. — Albrecht Herman, 4 m., Gentsteenweg. — Leopold Vergote, 81 j., uurwerkmaker, wed. v. Alexandrina Declercq, St-Antoniusstraat. — Rachel Verheust, 14 j., z. b. Audenaerdesteenweg. — Martha Calis, 17 jaar, z. b. Yperstraat. — Amelia Holvoet, 90 j., huishoudster, wed. v. Jozef Dubliquy, Verweestr. — Drecq, vr. gesl. Sweveghemstraat. — gehuisvest te Herseeuw. — Leonia Petit, 74 j., z. b., wed. v. Konstant Ameye, Gehucht St-Anna. — Hendrik Windels, 67j., daglooner, wed. v. Maria Balcaen, echtg. v. Maria Cocheteux, Doornijksteenweg. — Leopold Maes, 5 j., Staceghemstraat, gehuisvest te Oost-Roosbeke.

INGELMUNSTER.

Geb. — Alfons Priem zv. Aloïs en Elisa Kesteloot. — Maria Dewolf, dv. Camille en Marie Deruyt — Magdalena Vanbosseghem, dv. Alfons en Marie Vanhee.

Huw. — Gustaf Missiaen, borstelmaker en Magdalena Vandendriessche, kantwerkster.

Sterfg. — André Vanneste, 3 maanden. — Jeroom Vercruysse, 5 maanden.

ROUSSELARE.

Geb. — Achiel Verbrugghe. Ardoyesteenweg. — Gustaaf Steenkiste, Vijfwegenstraat. — Maria Hoornaert, Bollenstr. — Renaat Pattyn, Magermerrie C. — Loe Dooms, Nieuwkerkesteenweg D. — Godelieva Jonckheere, Groote Markt, 31. — Maria Wyffels, Bleekeriestraat. — Richard Maes, Dixmudesteenweg. — Jeroom Verhaeghe, Bruggesteenweg. — Andreas Dewitte, Meenensteenweg. — Odo Talpe, Spanjestraat.

Sterfg. — Leonard Velghe, 60 j., plakkersgast, echtg. v. Barbara Vansteenkiste, Vijfwegenstraat. — Martha Vandenbussche, 4 m., Borstelstraat. — Polydoor Vanbiesbrouck, 6 j., Hoogledesteenw. A 2. — Julia Deforce, 36 j., zb., echtg. v. Jules Waselynck, Rekestukkenstraat. — Albert Termote, 4 j., Bruggesteenweg. — Celina Bossu, 4 m., Groenestraat 57. — Martha Vandeginste, 5 d., Ruiterhoek C. — Robert Dumortier, 3 w., Delaerestraat. — Sidonia Guillemyn, 57 j., zb., echtg. v. Bruno Staesens,, Meenen heirweg. — Karel Lotens, 71 jaar, fabriekw., echtg. v. Emerentia Lenoir, Gazestraat. — Camiel Billiet, 9 m., Hoogledesteenw. — Godelieva Kindt, 3 m., Rekestukkenstraat. — Renaat Flamen, 4 maanden, Vijfwegenstraat.

RUMBEKE.

Geb. — Salomon David Demeulenaere, zv. Petrus en Stephanie Delforterie. — Michiel Odiel Vanhalewyn zv. Alfons en Flavie Decru. — Maurice Daniel Decru, zv. Odiel en Zulma Brouckaert. — Maria Azou dv. Hector en Emilie Boddyn.

Sterfg. — Pieter Lattré, 82 jaar. — Constant Devos, echtg. v. Elisa Vermeulen, 33 jaar. — Theresia Demuynck, wed. v. Bruno Verbeke, 80. — Sophia Huyghe 83 jaar. — Joseph Gheerardyn, 24 jaar, gesneuveld in den oorlog.

Huwelijksbel. — Henri Vanbecelaere, landb. te Moorslede en Maria Vandeputte, dienstm. alhier.

THIELT.

Geb. — André Verschuere, 7 wijk. — Germaine Vantieghem, 4 w. — Paula Vander Ougstraete, Hulst. — Georgette Dierckens, Hulst. — Paula Desander, 9 w. — Elisa Wullaert, 5 w. — Roger Beernaerts, 1 w. — Alphonse Holvoet, St-Michielstraat. — Gerarda Vermeire, 6 w. — Arthur Van Walleghem, 8 w. — Roger Demeestere, St-Jansstraat. — Maria Dedeurwaerder, 9 wijk. — Maurice Devliegere, 5 w. —

Sterfg. — Rachel Defauw, 1 j., 6 wijk. — Charles Wille, landbouwer, 75 j., wed. v. Marie Verstraete, 6 wijk. — Magdalena Lakiere, 6 m., 2 wijk. — Yvonne Dierckens, 15 d., 9 wijk. — Victor Mouffaert, 9 m., 9 wijk. — Yvonne Lampaert, 2 m., 6 w. — Rosalie Lomme, zb., 78 j., wed. v. Constantin Buydaert, St-Jansstraat. — Maria Vromman, landbouwster, 32 j., echtg. v. Henri Debuck, 1 wijk.

BANK VAN KORTRIJK. — Naamlooze Vennootschap gesticht in 1873.

Agentschap der Algemeene Maatschappij van België.

Disconto. Loopende rekeningen. Geldbeleggingen. Aankoop en verkoop van openbare fondsen en alle andere bankverhandelingen. Spaarkas.

Agentschappen en bijhuizen te Yper, Meenen,

Brandkassen te huren van af 10 fr. 's jaars. Moskroen, Audenaerde, Waereghem en Poperinghe.

Studie van den Notaris **Verstraete**, *te Cuerne.*

Zeer merkweerdige Venditie

VAN

MEUBELS, LANDBOUWERSALAM

en Beestiaal

(21 koeibeesten om 4 uren te veilen)

TE CUERNE,

ter hofstede gebruikt door M. Jean Verhaeghe-Samiein, DINSDAG 29 SEPTEMBER 1914, om 9 ure 's morgens.

6 maanden krediet voor de koopen boven de 20 franks, mits goede borg. — 10 % ongelden gereed te voldoen. *Zie plakbrieven*

Alle drukwerken

in Boek- en Steendruk worden spoedig en goedkoop uitgevoerd ter Boek- en Steendrukkerij van

J. Vermaut,

Langesteenstraat, 28, Kortrijk.

UIT ISEGHEM.

BERICHT.

Aan de Heeren Schoenfabrikanten van Iseghem.

De volgende Engelsche firmas hebben aan het Stadsbestuur laten weten dat zij verlangen in betrekking gesteld te worden met de Heeren Schoennijverheidsbazen van Iseghem voor het leveren van **leder.**

1. Oscar Moenich & Co Ltd, Billiter House, Billiter street, London E. C.
2. John Morton & Son, Leicester.
3. E. R. Tapp,Wellington street, Northampton.
4. Hatton Shaw & Co Ltd, Arthlingborough (Northamptonshire).
5. Alan Me Afee Ltd, 64-68, Dukestreet, Grosvenorsquare, London W.
6. Gerge Angas Co Ltd, Princes Buildings, Dale street, Liverpool.
7. David Hood, 17, Oswaldstreet, Glasgow.
8. Henry Boston & Sons Ltd, Leeds street, Liverpool.
9. Geo Beecroft, Roseville, Woodland Lane, Chapel Allerton, Leeds.

Voor kennisgeving,
De Burgemeester,
Eugène CARPENTIER.

* * *

Den **Bakkersbond van Iseghem** houdt eraan de bevolking mede te deelen **dat de bakkers** aan het Comiteit **kosteloos 1000 brooden geven** om uit te deelen aan de behoeftigen van stad.

Bij hun zal men het brood welke van eerste hoedanigheid zal zijn, bekomen **zonder verhooging van prijs.**

Leest en verspreidt ons blad.

Nieuws van Kortrijk.

GILDE VAN AMBACHTEN, KORTRIJK.

BERICHT.

De Beheerraad van Sint-Jozefs Vrije Beroepschool (Gilde van Ambachten) brengt de belanghebbenden ter kennis dat de openbare leergangen voor Behangers-Garnierders, Drukkers-Letterzetters en Smeden-Paswerkers, zullen hernomen worden op Dinsdag 6 October 1914.

De lessen zullen voorloopig en tot een later te bepalen datum, gegeven worden van 5 tot 7 uur 's avonds.

De inschrijvingen worden aanveerd, Wijngaardstraat, 70, op Dinsdag 21 September aanstaande, van 5 tot 7 uur 's avonds. De leerlingen welke reeds de lessen hebben gevolgd, moeten zich opnieuw laten inschrijven.

Namens de Beheerraad:
De Voorzitter,
Dr Aug. PEEL Jr.

TRIBUNAL DE COMMERCE de l'arrondissement de Courtrai.

FAILLITE

de feu M. JULES DEMEESTER, en son vivant fabricant de brosses à Iseghem.

Conformément aux articles 509 et suivants de la loi du 18 Avril 1851, les créanciers admis définitivement ou par provision au passif de cette faillite, sont convoqués en assemblée générale au Palais de Justice, en l'auditoire du Tribunal de Commerce de Courtrai, le Lundi 21 Septembre prochain, à 10 heures du matin, pour entendre le rapport du curateur sur l'état de la faillite et le résultat probable de la liquidation, et pour se prononcer sur les propositionsdes héritiers du failli si ceux-ci croient pouvoir en faire pour obtenir un concordat.

Le Juge-Commissaire,
H. VANROLLEGHEM.

Georges Feys, chirurgijn-tandmeester achter den tribunaal, is alle dagen te raadplegen van 8 tot 17 ure. Zondag morgen ook.

ENGELSCHE LESSEN

SPRAAKKUNST EN GESPREK

MISS DREAN

St-Janstraat, 4, KORTRIJK.

BREUKEN

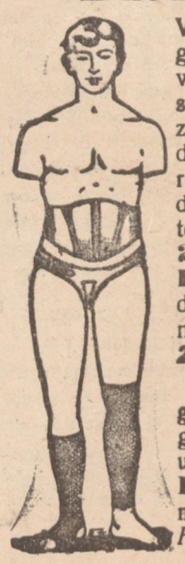

Volkomene gewaarborgde genezing, verdwijning en weerhouding van alle soort van breuk, gezwel, zakking en verplaatsing, door de **nieuwe speciale** regelbare **toestellen van** den specialen Breukmeester **DUMONCEAU, 21, Koolenstraat, Brussel,** laatste uitvinding officieël bekend gemaakt, *brevet 242,644 van 24 Maart 1912.*

Heer DUMONCEAU, gediplomeerd specialist geeft kosteloos raad en uitleg van 9 tot 3 uren, te **Kortrijk,** den vierden maandag der maand, in *Hôtel de Flandre.* (Statie).